

การลงทุนทางการอุดมศึกษา : รัฐ สถาบัน ผู้เรียน

ปรานี การะศรี *

ความสำคัญของการลงทุนทางการอุดมศึกษา

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สามารถเร่งรัดส่งเสริมและพัฒนาสังคมได้ดีและการที่ประชาชนได้รับการศึกษาขั้นสูงถึงระดับอุดมศึกษาย่อมส่งผลดีในการสร้างคุณภาพของคนมากขึ้น ซึ่งจะกลายเป็นสมองและหัวใจของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรในประเทศให้สูงขึ้นอีก ทั้งนี้การลงทุนทางการศึกษาของประเทศเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งได้กำหนดนโยบายวัตถุประสงค์และแผนงานหลักในการดำเนินงานจัดการศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องระดมความร่วมมือจากทุกส่วนของสังคมตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน เอกชน และสถาบันต่าง ๆ เข้าร่วมจัดการศึกษา โดยรัฐเป็นผู้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชน สร้างและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้แก่ชุมชนและประชาชน และจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาที่ขาดแคลนและจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ ได้แก่ การอาชีวศึกษา และการอุดมศึกษา โดยส่งเสริมและสนับสนุนด้วยมาตรการวิธีการต่าง ๆ ให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น การลงทุนทางการศึกษาทุกระดับ จึงเป็นการลงทุนของรัฐ ภาคเอกชนซึ่งอาจเป็นการลงทุน

ร่วมกัน ผู้เข้ารับการศึกษาโดยเฉพาะระดับอุดมศึกษา ซึ่งได้กระจายการลงทุนโดยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้นภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ

การลงทุนทางการอุดมศึกษาของรัฐ

รัฐเพิ่มงบประมาณด้านการศึกษารัฐไม่ต่ำกว่าร้อยละ 4 ของ GDP (Gross Domestic Product) ในปี พ.ศ. 2544 โดยเป็นการลงทุนทางการศึกษาขั้นพื้นฐานและจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและพื้นที่ที่ภาคเอกชนไม่สนใจลงทุน ส่วนการศึกษาหลังการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานให้เอกชนเข้ามาลงทุนมากขึ้น... และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 8 ว่าด้วยทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มาตรา 60 ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา ข้อ (5) จัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล และเป็นสถานศึกษาในกำกับของรัฐหรือองค์กรมหาชน ข้อ (6) จัดสรรกองทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชน เพื่อให้พึ่งตนเองได้ ข้อ (7) จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาของรัฐและเอกชน จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่โดยตรงของรัฐ รัฐจึงต้องรับภาระ

* สำนักงานอธิการบดี วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ค่าใช้จ่ายหรือค่าลงทุนทางการศึกษาไว้เกือบทั้งหมดโดยการจัดสรรงบประมาณที่ได้มาจากภาษีของประชาชนทั้งประเทศ ผู้เรียนหรือผู้รับโอกาสศึกษาจึงเสียค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาโดยตรงเป็นสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับการลงทุนของรัฐ จากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528) การเปรียบเทียบอัตราค่าบำรุงการศึกษากับงบดำเนินการต่อหัวในปี 2527 พบว่าถ้าไม่รวมระดับมัธยมศึกษาแล้วยังเรียนระดับสูงขึ้นเพียงใด รัฐยังรับภาระค่าใช้จ่ายในสัดส่วนที่มากขึ้นเพียงนั้น การอุดมศึกษาจำเป็นต้องใช้งบประมาณเพื่อการลงทุนของรัฐ สูงมากขึ้นทุกปี จนกระทั่งประเทศประสบปัญหาวิกฤติทางเศรษฐกิจงบประมาณการศึกษาลดน้อยลง และมีการควบคุมประสิทธิภาพการใช้งบประมาณมากขึ้น จึงเร่งขยายการศึกษาที่จัดโดยภาคเอกชนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของเอกชนก็จำเป็นต้องใช้เงินลงทุนสูงมากเช่นเดียวกัน

การลงทุนทางการอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนจำเป็นต้องตระหนักถึงความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของต้นทุนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ต้องจ่ายเพื่อการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพและจะเป็นข้อมูลที่สำคัญในการวางแผนและกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาด้านต่าง ๆ ของสถาบันต่อไป ต้นทุนทางการศึกษาที่สถาบันจำเป็นต้องทราบคือต้นทุนต่อหน่วย (Unit Cost) ในการผลิตบัณฑิตหนึ่งคนตลอดหลักสูตร เพื่อให้สถาบันนำไปกำหนดค่าธรรมเนียม ค่าเล่าเรียน และประมาณกำลังความสามารถของสถาบันในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ในเรื่องการลงทุนของสถาบันอุดมศึกษานงราม เศรษฐพานิช (2533) ทำการศึกษาเรื่องต้นทุนและแหล่งที่มาของเงินทุนเพื่อการอุดมศึกษา ได้วิเคราะห์

ค่าใช้จ่ายทางด้านอุดมศึกษาและพบว่ามหาวิทยาลัยจำกัดรับของรัฐเสียค่าใช้จ่ายทางสังคมที่สูงเป็น 6 เท่า (ไม่รวมมหาวิทยาลัยราชภัฏ) ของค่าใช้จ่ายของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และสูง 2-9 เท่าของค่าใช้จ่ายในสถาบันของรัฐประเภทอื่น เมื่อพิจารณาสัดส่วนของค่าใช้จ่ายทางตรงมีผลดังนี้

1. สัดส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินการเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายทุนทรัพย์สินมีค่าเท่ากับ 54:46 ทั้งนี้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินการสูงกว่าสถาบันของรัฐ ส่วนค่าใช้จ่ายทุน ทรัพย์สินต่ำกว่าสถาบันประเภทอื่น เนื่องจากความประหยัดในเรื่องต้นทุน ค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่ต้องใช้ทรัพยากรทุกอย่างให้คุ้มค่าที่สุดและผลประโยชน์สูงสุด ทั้งอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี บุคลากร และค่าใช้จ่ายด้านอื่น ๆ

2. เมื่อพิจารณาเฉพาะค่าใช้จ่ายทุนทรัพย์สินพบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏและมหาวิทยาลัยไม่จำกัดรับมีต้นทุนค่าเสียโอกาสการใช้ที่ดินต่อต้นทุนทรัพย์สินทั้งหมดสูงที่สุดคือร้อยละ 95.7 และ 81.2 ตามลำดับ

3. มหาวิทยาลัยราชภัฏมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายบุคคลสูงที่สุดถึงร้อยละ 89 ส่วนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีสัดส่วนต่ำสุดคือร้อยละ 59 เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีอาจารย์พิเศษมากกว่าอาจารย์ประจำ จึงเสียค่าตอบแทนน้อยกว่าค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการจ้างอาจารย์ประจำ

การพิจารณาเรื่องการลงทุนของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะมีค่าใช้จ่ายสูงมากในเรื่องต้นทุนดำเนินการ

การพิจารณาเรื่องการลงทุนและการลดต้นทุนของสถาบันอุดมศึกษาควรศึกษารายละเอียดของ ต้นทุนการศึกษาที่สำคัญ 2 ประเภทดังนี้ (Tsang,Mun c.1988)

1. ต้นทุนลงทุนหรือต้นทุนทรัพย์สิน (Capital Cost)

เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่ดิน การก่อสร้างอาคาร สถานที่ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตำรา หนังสืออ้างอิง ซึ่งถือว่าเป็นทรัพย์สินเพราะมีอายุการใช้งานนานกว่า 1 ปี มีการหาค่าเฉลี่ยรายปีจากค่าเสียโอกาสและค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สินต่าง ๆ ก่อนนำไปคำนวณค่าใช้จ่ายต่อคนต่อปี

2. ต้นทุนดำเนินการ (Recurrent Cost)

เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเงินเดือน ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุสิ้นเปลือง ค่าสาธารณูปโภค ครุภัณฑ์ อุปกรณ์การเรียนการสอน และค่าบำรุงรักษา

จากนั้นควรศึกษาการวัดขนาดของต้นทุน (Costing) เช่น ศึกษาต้นทุนค่าใช้จ่ายในการเปิดสอนหลักสูตรหรือสาขาวิชาใหม่ เพื่อประเมินความเป็นไปได้ของโครงการ และเป็นข้อมูลในการตัดสินใจของผู้บริหาร ศึกษาพฤติกรรมของต้นทุน (Cost Behavior) เมื่อทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อขนาดของต้นทุนแต่ละประเภท และนำไปวางแผนลดต้นทุนโดยไม่กระทบต่อคุณภาพการผลิตเช่น เงินเดือน ค่าตอบแทน ค่าครุภัณฑ์ อุปกรณ์การเรียนการสอน และการใช้ทรัพยากรในการจัดการศึกษา

นอกจากนี้สถาบันการศึกษายังมีต้นทุนทางอ้อม (Indirect Cost) ที่นับว่าเป็นการลงทุนด้วย คือ ค่าใช้จ่ายของสถาบันการศึกษาในรูปแบบของค่าเสียโอกาสคือ รายได้ที่สถาบันอุดมศึกษานั้นสมควรจะได้ถ้าไปลงทุนหาผลประโยชน์ทางด้านอื่นแทนที่จะมาลงทุนทางด้านการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนจำเป็นต้องแบกรับภาระในเรื่องต้นทุนทั้ง 2 ประเภท โดยรัฐยังลงทุนโดยการจัดสรรเงินอุดหนุนให้ตามความจำเป็น

การลงทุนทางการอุดมศึกษาของผู้เรียน

การศึกษาในระดับอุดมศึกษาส่งเสริมและสร้างโอกาสให้แก่ผู้สำเร็จการศึกษาในการประกอบอาชีพและสถานะในสังคมได้ดีกว่าผู้จบการศึกษาระดับอื่น และเนื่องจากการลงทุนการศึกษาในระดับนี้ใช้เงินงบประมาณจากภาษีของประเทศและเงินลงทุนจากภาคเอกชนสูงกว่าการลงทุนด้านอื่นมาก แต่ไม่ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนอย่างทั่วถึง มีกระบวนการและขั้นตอนในการคัดเลือกผู้เข้าเรียนในลักษณะจำกัดรับจึงทำให้เยาวชนจากครอบครัวฐานะดีมีโอกาสมากกว่าผู้มีฐานะด้อยกว่าและเนื่องจากการศึกษาเป็นทั้งการบริโภคและการลงทุน ดังนั้นผู้เรียนจึงควรมีส่วนร่วมในการรับภาระการศึกษาในส่วนนี้เพิ่มขึ้นด้วยถือว่าเป็นการลงทุนทางการศึกษาร่วมกันระหว่างรัฐ ผู้ประกอบการ และผู้มีโอกาสเข้ารับการการศึกษาซึ่งถือว่าเป็นผู้รับบริการ Richard Pert man (1973) ได้แบ่งค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของผู้เรียนออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. ค่าใช้จ่ายทางตรง (Direct Cost)

ค่าใช้จ่ายส่วนตัวโดยตรง (Private Direct Cost) เป็นค่าใช้จ่ายที่ผู้เรียนจำเป็นต้องจ่ายเอง ได้แก่ ค่าเล่าเรียน ค่าหนังสือตำรา ค่ากิจกรรม ค่าเดินทาง และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

ค่าใช้จ่ายทางตรงด้านสังคม (Social Direct Cost) ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่ชุมชนให้แก่การศึกษา เช่น ค่าก่อสร้าง ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าตอบแทนบุคลากร และค่าอื่น ๆ

2. ค่าใช้จ่ายทางอ้อม (Indirect Cost)

คือค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) ซึ่งเกิดจากการที่ผู้เรียนใช้เวลาไปเรียนแทนการทำงานจึงทำให้เสีย

โอกาสในการหารายได้ ซึ่งรายได้ที่เสียไปนี้ (Foregone Earning) ถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายทางอ้อม

ทั้งนี้หากรัฐและสถาบันการศึกษาต้องการขยายและส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาอาจจัดงบประมาณเพื่อเป็นทุนการศึกษาให้แก่ผู้เรียนในลักษณะต่าง ๆ ทั้งการให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ทุนการศึกษาแบบให้เปล่า ทุนการศึกษาแบบให้ทำงาน ฯลฯ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528) ได้ศึกษาเรื่องค่าใช้จ่ายและการลงทุนในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย เอกชนพบว่าค่าใช้จ่ายทางตรงของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐบาลเฉลี่ยแล้วต้องเสียคนละประมาณ 22,968 บาทต่อปี ในมหาวิทยาลัยเอกชนต้องเสียคนละประมาณ 29,748 บาท ทั้งนี้นักศึกษาที่เรียนสาขาวิชาต่างกันจะเสียค่าใช้จ่ายที่ต่างกัน นักศึกษาชายเสียค่าใช้จ่ายระหว่างการศึกษามากกว่านักศึกษาหญิง และนักศึกษาที่เรียนมหาวิทยาลัย วิทยาลัยต่างจังหวัด ต้องเสียค่าใช้จ่ายรวมทั้งหมดสูงกว่านักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยในจังหวัดภูมิลำเนาของตนเอง นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของปาริชาติ รัตนรักษ์ และสมหวัง ชัยตามล (2530) เรื่องค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่าค่าใช้จ่ายทุกประเภทโดยเฉลี่ยคนละประมาณ 38,134.81 บาท และนักศึกษาชายหญิง นักศึกษาในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด นักศึกษาต่างสถาบันและต่างสาขา จะมีค่าใช้จ่ายต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่าค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษามีแนวโน้มสูงขึ้น ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สูงกว่าของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ งานวิจัยของกัลยา นามสงวน (2547) เรื่องการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่างพบว่าค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาเฉลี่ยต่อเดือนเดือนละ 5,298 บาท จะเห็นว่าค่าใช้จ่ายทางตรง

ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาถ้าเรียนที่กรุงเทพมหานคร คนหนึ่งประมาณ 6,000 – 7,000 บาท ต่างจังหวัด ประมาณ 5,000 – 6,000 บาท

บทสรุป

การลงทุนทางการอุดมศึกษาประกอบด้วยการลงทุนของรัฐ สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา และผู้เรียน โดยมีการลงทุนทางสังคมเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยในหลาย ๆ ส่วน ประเทศไทยกำลังอยู่ในระหว่างการปฏิรูปการศึกษา ทั้งการปฏิรูปการเรียนการสอน การประเมินผล การบริหารการศึกษา การปรับระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับยุคสมัยใหม่ และบทบาทของเอกชนในการจัดการศึกษา มิติใหม่ของการปฏิรูปการศึกษาที่จะเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ซึ่งนอกจากรัฐจะขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปี เป็น 9 ปี และจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชนอย่างน้อย 12 ปี โดยรัฐไม่เก็บค่าใช้จ่าย และนับเป็นการลงทุนทางการศึกษารั้งสำคัญของประเทศแล้ว ยังจะมีการรวมพลังการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาสังกัดกระทรวงการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมาย และหลักการการจัดการศึกษาของชาติ คือ เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ในส่วนของการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา จะส่งเสริมให้สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลสามารถจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาได้ และรัฐยังลงทุนทางด้านการศึกษาโดยการจัดสรรเงินอุดหนุนต่อไป ในฐานะผู้เรียน โอกาสทางการศึกษาอาจมีไม่เท่าเทียมกัน รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญ

ในเรื่องนี้ด้วย เครื่องมือที่จะช่วยแก้ปัญหาได้คือการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด การลงทุนทางด้านการพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษาจึงเป็น

เอกสารอ้างอิง

1. กัลยา นามสงวน .2547. รายงานการวิจัยการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของนักศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตเพาะช่าง.
2. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2528. รายงานผลการวิจัย เรื่องค่าใช้จ่ายและการลงทุนในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเอกชน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2544. สรุป แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 .พ.ศ.2544-2549. กรุงเทพฯ.
4. ชัยยุทธ ปัญญาสวัสดิ์สุทธิ์. 2546. รายงานการวิจัยการลงทุน ทางการศึกษาของประเทศเสนอสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
5. นันทวรรณ เจริญจิตต์. 2532. การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
6. นงราม เศรษฐพาพิชและคณะ. 2533. ต้นทุนและแหล่งที่มาของเงินลงทุนเพื่ออุดมศึกษา. โครงการวิจัยเพื่อประกอบการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาวของทบวงมหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.
7. ปารีชาติ รัตนรักษ์ และสมหวัง ชัยตามล. 2530. รายงานการวิจัยเรื่องค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. เอกสารอัดสำเนา.

การลงทุนทางการศึกษาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศได้อย่างทั่วถึง

8. ภิญโญ สาธร. การลงทุนเพื่อการศึกษา.2524. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
9. ทบวงมหาวิทยาลัย. 2517. รายงานการวิจัย เรื่องค่าใช้จ่ายส่วนตัวนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2517. กรุงเทพฯ. กองวิชาการทบวงมหาวิทยาลัย.
10. วิชัย ต้นศิริ. 2542. คำอธิบายพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.
11. สุณี ฉัตราคมและเสาวณี เกรียร์. 2537. เศรษฐศาสตร์การศึกษาและการวางแผนกำลังคน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
12. Blaug, Mark. The Rate of Return fo Investment in Education in Thailand. Bangkok : National Education Council; 1971
13. Perlman, Richard. The Economics of Education Conceptual Problems and Policy Issues. New York : Mc Graw-Hill; 1973
14. Tsang, Mun C. Cost Analysis for Education Policymaking : A Review of Cost Studies in Education in Developing Countries. In Educational Research.181-230; 1988